Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 10 No.2 (July-December) 2018

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศิริวิตญ์ ดอกแก้ว

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail : klakla_003@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4) ศึกษาแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การวิจัยแบบผสม ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ข้าราชการฝ่ายพลเรือนสังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1,061 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และผู้นำภาคประชาชน จำนวน 15 คนโดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ระดับการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมได้แก่ นโยบายรัฐบาล การเมือง คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ การสื่อข้อความ การบังคับใช้กฎหมาย ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ เศรษฐกิจและสังคม

ปัญหาของการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดตามงาน สำหรับแนวทางในการพัฒนาการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการนิเทศงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในพื้นที่ ผู้นำควรให้ความสำคัญการสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล/ การอำนวยความเป็นธรรม/ จังหวัดชายแดนภาคใต้

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 10 No.2 (July-December) 2018

Factors Effecting to Righteousness of Southern Border Provinces

Siriwich Dokkaew
Doctor of Philosophy in PublicadmistrationGraduate College of Management Sripatum University
E-mail : klakla_003@hotmail.com

Abstract

This study titled "the factors affecting the fairness facilitation in the southern border provinces" consists of four objectives by examining, 1) the level of fairness facilitation in the southern border provinces, 2) the factors affecting the fairness facilitation in the southern border provinces, 3) the problems and barriers against fairness facilitation in the southern border provinces, and 4) the guidelines of fairness facilitation in the southern border provinces. The study used a mix research approach. The population of the quantitative research included 1,061 civil servants under the Southern Border Provinces Administration Centre and under the Ministry of Interior and used a questionnaire as its instrument. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis. The population of the qualitative research included 15 scholars, experts, operating officials, and public sector leaders who provided information through interviews and group discussions.

The study results showed that the fairness facilitation in the southern border provinces was at a high level, the factors affecting the fairness facilitation in the southern border provinces included government policy, politics, features of operating units, message communication, law enforcement, attitudes of practitioners, and economic and social aspects, the problems and barriers against fairness facilitation in the southern border provinces included the integration of relevant authorities and performance tracking, and the guidelines of fairness facilitation in the southern border provinces were involved with the supervision on fairness facilitation in the areas where leaders should focus on creating public awareness and participation.

Keywords : Factors/ Righteousness/ Southern border provinces

บทนำ

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เกิดความรุนแรงมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2545 มีการลอบเผาโรงเรียน ปล้นปืนของทางราชการ ลอบวางระเบิด ลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ และประชาชนผู้บริสุทธิ์ ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ซึ่งเกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2557) รวมแล้วกว่า 14,688 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต จำนวน 6,286 ราย เฉลี่ยปีละ 571 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสิ้นจำนวน 11,366 รายเฉลี่ยปีละ 1,033 ราย ซึ่งยังไม่รวมการสูญเสียทางทรัพย์สินของทางราชการและเอกชนอีกจำนวนมาก ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลได้จัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข จังหวัดชายแดนใต้ขึ้น เพื่อมาแก้ไขสถานการณ์ ทั้งทางด้านยุทธศาสตร์และด้านการพัฒนาสังคมจิตวิทยา แต่สถานการณ์ก็ยังไม่ดีขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ เพื่อเยียวยา และยุติความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง โดยเฉพาะระหว่าง พ.ศ. 2547 - 2549 มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นมากกว่า 5,000 ครั้ง ส่งผลกระทบถึงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่เฉพาะเพียงการท่องเที่ยวใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น แต่รวมไปถึงประเทศไทยโดยส่วนรวมด้วยเช่นกันและช่วงปลายปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลได้ปรับหน่วยงานใหม่อีกครั้งโดยฟื้นฟูหน่วยงานเดิม คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อดูแลการทำงานให้เกิดความสงบสุขโดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งมีพระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มารองรับเป็นการถาวร และให้อำนาจเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนที่ลงไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการพัฒนาเจ้าหน้าที่และบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานรัฐฝ่าย พลเรือน เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพทางสังคมเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชน อีกทั้งให้อำนาจในการย้ายข้าราชการที่ไม่พึงประสงค์ออกจากพื้นที่ได้

ในการที่จะแก้ไขปัญหาความไม่สงบนั้นนอกจากประชาชนในพื้นที่ต้องมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้ว การเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐในการสร้างความเป็นธรรมให้ประชาชนในพื้นที่ เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถด้านการอำนวยความยุติธรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่ให้ยั่งยืนในระยะยาว เพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธ เป็นตัวช่วยในการสร้างความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมุสลิม โดยแนวทางการแก้ปัญหาทั้งหมดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชน หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อถอดบทเรียนความผิดพลาด แสวงหาทางออก และวางระบบที่ยั่งยืนสู่อนาคตให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ศึกษาแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้" (FACTORS AFFECTING TO RIGHTEOUSNESS OF SOUTHERN BORDER PROVINCES) ผู้วิจัยนำหลักการบริหารการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบสหองค์การและแนวคิดการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสังเคราะห์จากแนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับคำรับรองการปฏิบัติงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกระทรวงมหาดไทยด้านประสิทธิผลการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 ตามลำดับ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 37 รวมทั้งหลักระเบียบวิธีวิจัยเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

1.กรอบแนวคิดในการศึกษาเชิงปริมาณ

<u>*การอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 ด้าน (สำนักงาน ก.พ.ร., 2559)*</u>

1. การแก้ปัญหาข้อร้องเรียนการละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐจนได้ข้อยุติ
2. ความเชื่อมั่นด้านการค้าและการลงทุน
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
4. การแก้ปัญหาให้ประชาชนจนได้ข้อยุติ

⇧

<u>*ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้*</u> (Van Horn and Van Meter, 1975) ประกอบด้วย

- เงื่อนไขทางการเมือง - เงื่อนไขทางสังคม
- เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ
- นโยบายรัฐบาล
- การบังคับใช้กฎหมาย
- การสื่อข้อความ
- คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ
- ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ

2. กรอบแนวคิดในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

⇕

ปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

}

แนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และเจ้าหน้าที่ปกครอง จำนวน 400 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ เงื่อนไขทางการเมือง เงื่อนไขทางสังคม เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล การบังคับใช้กฎหมาย การสื่อข้อความ คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความเป็นธรรม และแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ งานสำนักงานจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทยและงานที่ทำการปกครองอำเภอสังกัดกรมการปกครองในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษา ช่วงเวลาศึกษาระหว่าง เดือนมิถุนายน พ.ศ.2558 – สิงหาคม พ.ศ. 2559

ขอบเขตการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ขั้นตอนที่ 1 วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ เงื่อนไขทางการเมือง เงื่อนไขทางสังคม เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล การบังคับใช้กฎหมาย การสื่อข้อความ คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการนำข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อนำมาสร้างเป็นร่างแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ จำนวน 2 คน หัวหน้าศูนย์ดำรงธรรมระดับ ศอ.บต.และจังหวัด จำนวน 4 คน นายอำเภอ จำนวน 3 คน ปลัดอำเภอ จำนวน 3 คน และผู้นำภาคประชาชน จำนวน 3 คน รวม 15 คน เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ขั้นตอนที่ 2 นำร่างแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จากการสังเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ดำเนินการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน ผู้บริหารงานศูนย์ดำรงธรรม จำนวน 2 คน นายอำเภอ จำนวน 1 คน ปลัดอำเภอ จำนวน 1 คน และผู้นำภาคประชาชน จำนวน 1 คน เพื่อทำการตรวจสอบแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้ความเห็นชอบแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกับการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย จำนวน 8 ปัจจัย ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการอำนวยความเป็นธรรมใน

จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) และสร้างสมการทำนายพยากรณ์ตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ 1 ตัวแปร คือ การอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทำนาย ดังนี้

1. คุณลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระ คุณลักษณะของตัวแปรที่อิสระใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรในมาตรวัดอันตรภาคชั้น (Interval) จำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านการเมือง 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านสังคม 4) ปัจจัยนโยบายของรัฐบาล 5) ปัจจัยการบังคับใช้กฎหมาย 6) ปัจจัยการสื่อข้อความในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 7) ปัจจัยลักษณะของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 8) ปัจจัยทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ตัวแปรตาม คุณลักษณะของตัวแปรที่ตามใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแป**ร**หลัก 1 ตัวแปร คือ การอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อยจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาข้อร้องเรียนการละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐ 2) ความเชื่อมั่นด้านการค้าลงทุน 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และ 4) การแก้ปัญหาให้ประชาชน โดยตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรในมาตรวัดอันตรภาคชั้น (Interval)

2. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ด้วยวิธี Pearson Product Moment Correlation เป็นการหาระดับความสัมพันธ์เชิงเส้นที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่มีค่าเป็น (+) หมายความว่า ข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงตามกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรตัวหนึ่งสูง ค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะสูงด้วย และถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งต่ำ ค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะต่ำด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่มีค่าเป็น (-) หมายความว่า ข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามกัน หรือกลับกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรตัวหนึ่งสูง ค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะต่ำ และถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งต่ำ ค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันควรมีค่าสูงสุดไม่เกิน 0.85 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเกิด Multi-collinearity ซึ่งหมายถึงตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงมากเกินไปจนไม่เหมาะสมที่จะนำตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงเข้าไปในสมการทั้งสองตัว

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) จำนวน 8 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Y) ดังนี้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกทั้ง 8 ตัวแปร โดยตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์ (r) จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ปัจจัยทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการอำนวยความเป็นธรรม (r = .86)
2. ปัจจัยคุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (r = .84)
3. ปัจจัยการบังคับใช้กฎหมาย (r = .77)
4. ปัจจัยการสื่อข้อความในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (r = .72)
5. ปัจจัยนโยบายของรัฐบาล (r = .66)

6. ปัจจัยทางด้านการเมือง (r = .56)
7. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (r = .55)
8. ปัจจัยด้านสังคม (r = .34)

ตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร ไม่มีคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.85 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่มีตัวแปรอิสระตัวใดที่ภาวะ Multicollinearity ระหว่างกัน เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. บริบททั่วไปของปัญหาที่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินการของภาครัฐ

1.1 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้กว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งการดำเนินวิถีชีวิตมีความยึดโยงกับหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด รวมทั้งมีอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ เช่น การใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารประจำวัน การแต่งกายแบบคนมุสลิมที่ยึดถือประเพณีวัฒนธรรมตามแนวทางของศาสนาอิสลาม อีกทั้งความด้อยการศึกษาและความไม่รู้ระเบียบกฎหมายของประชาชน ยังเป็นช่องว่างก่อให้เกิดความไม่เข้าใจการดำเนินการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน

1.2 ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดความรุนแรงในพื้นที่ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และความสัมพันธ์ส่วนตัว เพราะทุกคนมักจะอ้างความชอบธรรมถ้าตัวเองได้ประโยชน์ ซึ่งนอกจากเหตุผลตามตัวบทกฎหมายแล้ว ยังต้องใช้หลักจิตวิทยา หลักของความพอใจสูงสุดของแต่ละฝ่ายตามกรอบศีลธรรมมาประกอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการบริโภคนิยมในปัจจุบัน ทำให้คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ซึ่งมีสถิติการร้องเรียนหรือเกิดความขัดแย้งในสังคมที่สูงขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีสถิติการรับเรื่องราวร้องเรียนร้องทุกข์จากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดทั่วประเทศ ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2557 ถึงเดือนสิงหาคม 2559 จำนวน 2,856,903 เรื่อง และสามารถดำเนินการได้ยุติ จำนวน 2,824,582 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 98.87 (ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, กันยายน 2559) ซึ่งในอดีตหลายสิบปีก่อนนั้นและกรณีเหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี และเหตุการณ์ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่เป็นเงื่อนไขที่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นการไม่ได้รับความเป็นธรรมหลากหลายกรณี รวมทั้งความพยายามบิดเบือนหลักคำสอนทางศาสนา การบิดเบือนประวัติศาสตร์ และการสร้างความแตกแยก ความหวาดระแวงของฝ่ายผู้ก่อการร้าย ซึ่งก็ได้ผลระดับหนึ่ง แต่ปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้น ภาครัฐก็ได้ทุ่มเททั้งงบประมาณและทรัพยากรการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าได้รับการเอาใจใส่และได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น

1.3 บริบทของการบังคับใช้กฎหมายพิเศษและกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงสามารถจับกุม ตรวจค้น และเชิญตัวผู้ต้องสงสัยเพื่อควบคุมตัวและสอบสวนสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริง ตลอดจนความเชื่อมโยงของการกระทำความผิด ซึ่งมีหลายครั้ง เป็นการควบคุมที่ผิดตัวหรือขาดพยานหลักฐานที่ชัดเจน ทำให้ฝ่ายตรงข้ามรัฐนำไปขยายผลทั้งในและต่างประเทศเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายตน

1.4 การเข้าถึงบริการภาครัฐและความรู้สึกที่ฝังลึกในจิตใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของรัฐบางแห่งที่ย่อหย่อน หรือบกพร่อง ซึ่งเคยมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการแก่

ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่ามีความรู้สึกรู้สึกที่ไม่ดีต่อหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งปรากฏว่าหน่วยงานโรงพยาบาลและหน่วยงานความมั่นคง จะอยู่ในลำดับต้น ๆ ส่วนหน่วยงานงานทางปกครอง ได้แก่ หน่วยงานระดับอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา และหน่วยงานหน่วยงานศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จะอยู่ลำดับท้ายสุด (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ กิจถาวร, สิงหาคม 2559)

1.5 บริบทของสังคมในพื้นที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสาลามและนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะซึ่งสอนศาสนาอย่างเดียว ส่วนโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาสอนสายสามัญหรือสายอาชีพควบคู่ด้วยทำให้ประชาชนแยกการรับรู้ออกจากภาครัฐ และเชื่อถือผู้นำศาสนาค่อนข้างสูง จึงมีความคิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากภาครัฐในทุกกรณี

2.ปัจจัยด้านการเมืองที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ปัจจัยด้านนักการเมือก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการออกนโยบายทางการเมืองและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ซึ่งกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่พยามยามสร้างฐานอำนาจของตัวเองโดยมีการแสวงหาพรรคพวกให้มากทุกวิถีทางเพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับกลุ่มการเมืองอื่นจึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมเกิดขึ้น

2.2 พื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษ ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารและมีระเบียบแบบแผนที่พิเศษเฉพาะในการทำงานของภาครัฐหลายมิติ เช่น สำนักงานสภาคมมั่นคงแห่งชาติกำหนดนโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งละ 5 ปี เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับควบคุมให้ทุกหน่วยตอบสนอง และมีการติดตามอย่างต่อเนื่องของรัฐบาล ซึ่งอยู่ที่การนำนโยบายไปปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน หน่วยงานกองทัพภาคที่ 4 ส่วนหน้า รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ หน่วยงานศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) รับผิดชอบงานในมิติด้านการพัฒนาของฝ่ายพลเรือน และหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 66 หน่วยงานที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารงานทั่วไปของกระทรวงทบวงกรมในส่วนภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและผู้บังคับบัญชาระดับบนนั้น ขึ้นกับสถานการณ์ และการกำกับดูแล และการติดตามงานที่เคร่งครัดของผู้บังคับบัญชาแต่ละหน่วยงานและตามยุคสมัย

2.3 อุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะละ และนราธิวาส ซึ่งเคยเป็นรัฐปัตตานีที่มีความอิสระมาก่อน ผู้นำทางการเมือง และผู้นำทางศาสนาบางส่วนยังมีความต้องการในการปกครองบริหารจัดการตนเอง จึงพยายามสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อสนองอุดมการณ์และเป้าหมายทางการเมืองของตนเองตลอดเวลา

3. ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 ปัจจัยด้านสังคมมีความสำคัญมากลำดับต้น ๆ ทั้งในเรื่องของชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ซึ่งมีผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมที่ เจ้าหน้าที่ที่ไปปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องศึกษาให้เข้าใจปัจจัยด้านสังคมให้มากในความเป็นตัวตน วิถีชีวิต และความคิดความเชื่อของคนในพื้นที่ จะทำให้ความขัดแย้งหวาดระแวงระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนลดน้อยลงหรือไม่เกิดขึ้นได้

3.2 ความเชื่อในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระว่างคนไทยพุทธ กับคนไทยมุสลิมในพื้นที่ ทำให้มีการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งสังคมไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจใน

การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกัน จึงเกิดความเข้าใจผิด เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ก่อให้เกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ ตามมา ประกอบกับมีการบิดเบือนคำสอนทางศาสนา การปลูกฝังความคิด ค่านิยม ที่แปลกแยก ทำให้ประชาชนมลายูถิ่นในพื้นที่เกิดความรู้สึกไม่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่

3.3 ข้าราชการที่มาปฏิบัติหน้าที่ต้องศึกษาให้เข้าใจ ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทภาระกิจการพัฒนาบุคลากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์และการอยู่ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้สามารถลดการต่อต้านจากกลุ่มผู้เห็นต่างได้พอสมควร

4. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจอยู่มาก และ รายได้จากภาคแรงงานทางการเกษตรยังต่ำคล้ายกับภูมิภาคอื่น ๆ และแตกต่างจากภาคบริการค่อนข้างมาก ซึ่งมีผลต่อการอำนวยความเป็นธรรม เพราะถ้าประชาชนว่างงานไม่มีรายได้ หรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพอาจถูกชักจูงให้กระทำการในทางที่ไม่ดีได้ และหากมีความเดือดร้อนเพิ่มขึ้น จะต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นผลตามมาได้

4.2 นักลงทุน นักธุรกิจ ส่วนใหญ่จะเน้นด้านความปลอดภัยควบคู่กับทิศทางการพัฒนาของพื้นที่ มาตรการการจูงใจต่าง ๆ และการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ทั่วถึงรองรับการพัฒนาด้านอื่น ๆ หากมีนักลงทุนหรือผู้ประกอบการมากขึ้น ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ปัญหาการร้องเรียน ร้องทุกข์ที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำของการดำรงชีวิตย่อมลดน้อยลง จะเกิดความรู้สึกดีและเกิดความเชื่อมั่นกับภาครัฐมากขึ้น เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้นความขัดแย้งในสังคมก็ลดน้อยลง

4.3 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบพอเพียงและประหยัดอยู่แล้ว บางครั้งที่ราชการมีการคิดโครงการพัฒนาแบบบนลงล่าง (Top Down) ซึ่งอาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ประกอบกับในพื้นที่ยังมีปัญหาการว่างงาน ปัญหาการไร้การศึกษา ปัญหาคุณภาพชีวิต ปัญหาความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติยังคงดำรงอยู่ในบางพื้นที่

5. ปัจจัยด้านนโยบายรัฐบาลที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1 ในยุคสมัยช่วงรัฐกาลที่ 6 มีหลักรัฐประศาสโนบายในการปกครองหัวเมืองจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าให้เลือกเฟ้นคนดีไปทำงานในพื้นที่โดยไม่ให้ไปบังคับคนในพื้นที่ หรือทำลายวัฒนธรรมหรือความเชื่อดั้งเดิมของเขา ซึ่งแม้ในปัจจุบันก็ถูกนำมาใช้และมีระบบระเบียบมากขึ้น

5.2 การดำเนินการของหน่วยงานทุกหน่วยงานย่อมต้องนำนโยบายสำคัญของรัฐบาลมาปฏิบัติให้เกิดผล โดยมีการกำกับดูแลและวัดผลการดำเนินการจากกหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาเป็นปกติอยู่แล้ว หากรัฐบาลมีนโยบายที่มีจุดเน้นด้านใด หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการตามนโยบายภายใต้กฎหมายและระเบียบราชการที่กำหนดไว้ เพราะแต่ละรัฐบาลก็มีจุดมุ่งเน้นแตกต่างกัน

5.3 รัฐบาลปัจจุบัน (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับประเด็นการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชนควบคู่กับการสร้างความปรองดอง การป้องกันการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี และการพูดคุยสันติสุข ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทำให้เหตุการณ์

ต่าง ๆ คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว และหากนโยบายภาครัฐไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเฉพาะพื้นที่ อาจส่งผลทำให้ไม่สามารถแก้ไขที่เป็นรากเหง้าที่แท้จริงได้

6. ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในพื้นที่บางครั้งก็อาจมีการย่อหย่อน หรือละเลย ซึ่งถ้าขาดการเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด อาจเกิดปัญหาติดตามมา แต่โดยทั่วไปก็มีการดำเนินการตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามบทบาทภาระกิจที่ได้รับมอบหมายได้ดีอยู่แล้ว และการบังคับใช้กฎหมายที่มีลักษณะพิเศษหลายอย่างในพื้นที่ ต้องระมัดระวังและมีการเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นให้มากขึ้น

6.2 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษจึงต้องใช้เครื่องมือ หรือวิธีการพิเศษ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เช่น การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ต้องมีการดดำเนินการอย่างฉับพลันและจริงจัง ซึ่งกฎหมายบางฉบับที่ยังไม่สอดรับกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัย และการเชื่อมประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รวดเร็วและชัดเจน เพราะการดำเนินคดีบางประเภท เช่น คดีด้านความมั่นคง ต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานจำนวนมากและมักจะขาดพยานบุคคล เพราะเกรงกลัวด้านความปลอดภัยหรือสุ่มเสี่ยงต่อชื่อเสียงหรือการเสียความสัมพันธ์ในสังคม จึงเกิดความล่าช้าในทางปฏิบัติ

6.3 ในมิติด้านกฎหมาย ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาเรื่องประจักษ์พยานหลักฐานมาก การเอาคนมาเป็นพยานมีการกลับคำให้การได้ง่ายและต้องให้ความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยให้พยาน การตรวจ

7. ปัจจัยด้านการสื่อสารหรือการสื่อข้อความในพื้นที่ที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมของหน่วยราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

7.1 ตั้งแต่ปี 2535 รัฐไทยเคยมีนโยบายให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้พูดไทย เขียนไทยได้ และให้เจ้าหน้าที่เรียนรู้ภาษาท้องถิ่นโดยให้สามารถพูดมลายูได้ ซึ่งก็เป็นวิธีการที่สร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ดี แต่ปัจจุบันมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและมีการใช้ภาษาถิ่นควบคู่ไปด้วยก็สร้างความรู้สึกที่ดีให้ประชาชนได้มากขึ้น เพราะการสื่อสารทำความเข้าใจกับชาวบ้านมีความสำคัญในการอำนวยความเป็นธรรมทุกระดับ เพื่อสร้างการรับรู้ทั้งแง่ของระเบียบกฎหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติ ข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลข่าวสารด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น ซึ่งสื่อบางหมู่บ้านบางพื้นที่ที่สื่อไม่สามารถเข้าถึง ถ้ามีสื่อบุคคลในการไปพบปะประชาชนทำความเข้าใจเป็นระยะ ๆ การรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนจะทำให้ปัญหาการร้องเรียนร้องทุกข์ลดน้อยลง ทั้งนี้หน่วยงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ยังมีบัณฑิตอาสาในพื้นที่ก็ทำได้ดีระดับหนึ่งอยู่บ้างแล้ว อีกทั้งยังมีก็มีโครงการจ้างล่ามประจำอำเภอ ประจำศาล ประจำโรงพยาบาล และหน่วยงานที่สำคัญด้วย ปัจจุบันก็มีป้ายประชาสัมพันธ์แบบ 3 ภาษา และมีช่องทางอื่น ๆ ที่ให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

7.2 การสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐกับประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญของการไว้วางใจ การมีความเชื่อมั่นกับภาครัฐ ซึ่งทุกหน่วยได้ให้ความสำคัญและมีหลากหลายช่องทาง และทำใดดีขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งสื่อสารเชิงลึกโดยเฉพาะการใช้ภาษามลายูถิ่น จึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรรองรับที่เหมาะสมมากขึ้น

ซึ่งสื่อของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีหลากหลายทั้ง วิทยุ ทีวี สายด่วน 1880 มีบัณฑิตอาสาเป็นสื่อบุคคลในระดับหมู่บ้าน เป็นต้น

7.3 การสื่อสารทั้งแบบเอกสาร การพูดคุย การสื่อสารมวลชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ข่าวสารและเปิดช่องทางการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชนได้หลากหลายมากขึ้น

8. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

8.1 การนำแนวคิดการบริหารองค์กรสมัยใหม่และระบบธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กร โดยมีการกำกับดูแลของผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่องและมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

8.2 ลักษณะของแต่ละองค์กรย่อมมีเอกลักษณ์ จุดเด่น จุดด้อยไม่เหมือนกัน ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ย่อมมีผลต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชนผู้มารับบริการได้

9. ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่มีผลต่อการทำงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

9.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชนน้อยเกินไป หรือยังไม่เป็นที่ประทับใจในการให้บริการเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับการให้บริการภาคเอกชน ซึ่งมีความละเอียดอ่อนของอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ การให้สิทธิประชาชนเพื่อการเข้าถึงระบบการอำนวยความเป็นธรรมที่แท้จริงยังมีน้อย รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังใช้อำนาจรัฐที่เกินขอบเขต

9.2 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมเมื่อได้รับเรื่องแล้ว ต้องเอาใจใส่ แจ้งผู้ร้องทราบเป็นระยะ ๆ ว่าดำเนินการถึงขั้นตอนไหน ติดปัญหาอะไรบ้าง เขาจะได้สบายใจ ถ้าดำเนินการล่าช้าก็เหมือนไม่ได้รับความเป็นธรรม และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานต้องมีศักยภาพเพียงพอ มีใจบริการ รู้จักกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ และสามารถสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจได้ หน่วยงานต้องมีระบบเลือกเฟ้นบุคลากรที่จะมาทำงานที่ดี การที่บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตอาสารักความเป็นธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ย่อมทำให้งานการอำนวยความเป็นธรรมมีสัมฤทธิผลมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 ด้าน

1. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของการแก้ปัญหาการละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐจนได้ข้อยุติ

1.1 ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรและให้อำนาจโยกย้ายตามความเหมาะสมได้ เกิดประสิทธิภาพของการแก้ปัญหาการละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐจนได้ข้อยุติจำนวนมากตามเจตนารมณ์ของกฎหมายพอสมควรเพราะ และในระดับภูมิภาคนั้น จังหวัด และอำเภอก็มีการดำเนินการได้ดีอยู่แล้ว

1.2 การควบคุมตรวจสอบ กำกับดูแลให้ข้าราชการในพื้นที่มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง และการบังคับใช้กฎหมายด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมและเป็นธรรมยังเป็นสิ่งที่จำเป็นในพื้นที่พิเศษซึ่งมีความละเอียดอ่อนทางอัตลักษณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีช่องว่างในการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับกระทรวงมหาดไทยที่มีศูนย์ดำรงธรรมทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ส่วนของกระทรวงยุติธรรมยังมีศูนย์ระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับจังหวัด และระดับตำบลด้วย ซึ่งอาจมีความซ้ำซ้อนและขาดการบูรณาการการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นด้านการค้าและการลงทุน

2.1 ด้านการค้าการลงทุนปัจจุบันได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง บางครั้งก็อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อน ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ เช่น เจ้าหน้าที่เทศกิจกับร้านค้า หรือกับจุดจอดรถยนต์รับจ้าง ในหลายพื้นที่ยังมีการจ่ายผลประโยชน์กันอยู่บ้าง ถ้าเราให้ความสำคัญกับทุกคน นักลงทุนหรือผู้ประกอบการย่อมมีความมั่นใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่มากขึ้น ทั้งนี้ต้องสร้างความมั่นใจเรื่องความปลอดภัย การค้าการลงทุนและการตลาดในพื้นที่ได้พอสมควรและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน ซึ่งการลงทุนขนาดใหญ่อาจต้องใช้มาตรการการจูงใจเสริมมากขึ้น

2.2 การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การให้โอกาสในการพัฒนาอาชีพและรายได้ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง นำมาซึ่งความเชื่อมั่นด้านการค้าและการลงทุนในพื้นที่ได้

2.3 การอำนวยความเป็นธรรมให้คนในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบรายย่อย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาชนระดับรากหญ้า แต่การอำนวยความเป็นธรรมด้านเศรษฐกิจระดับมหภาคที่มีผลต่อการค้าการลงทุน ยังอยู่ในมือของกลุ่มทุนใหญ่ที่ผูกขาดอยู่อย่างเหนียวแน่นในปัจจุบัน

3. ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 การบูรณาการและการพัฒนาพื้นที่ให้สามารถบูรณาการแผนงานโครงการและงบประมาณระหว่างหน่วยงานสร้างความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับประเทศและระดับพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางอันเดียวกันและสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของประชาชน ทำให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ที่ผ่านมาทุกหน่วยงานได้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายภายใต้กฎหมายที่กำหนดได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีทั้ง ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางด้านทรัพย์สิน การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การไปประกอบพิธีฮัจญ์ และการอูมเราะห์ โดนหน่วยงาน ศอ.บต.เป็นหน่วยงานหลักในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง ซึ่งได้ดำเนินการเต็มตามศักยภาพตามที่ได้รับมอบหมาย จึงได้รับความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นจากประชาชนเป็นอย่างมาก

3.3 ระบบการอำนวยความเป็นธรรมของหน่วยงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบให้ดีขึ้น แต่ระบบการเยียวยาอาจยังล่าช้า เพราะต้องมีมติเอกฉันท์ 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง และฝ่ายตำรวจ ซึ่งหาก

ใช้มติเพียงสองในสามฝ่าย ก็จะทำให้ระบบการเยียวยามีความรวดเร็วมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนจนได้ข้อยุติ

4.1 การอำนวยความเป็นธรรม การสร้างความเชื่อถือศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐ และการพัฒนาโครงร้างพื้นฐานและการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนจนได้ข้อยุติ ย่อมมีผลต่อการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่และเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่

4.2 การสร้างโอกาส สร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสังคม ซึ่งหน่วยงานศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานที่มีผลการประเมินจากประชาชนมากที่สุด เพราะมีบัณฑิตอาสามาช่วยในพื้นที่ ทำให้มีการสื่อสารและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน

4.3 การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการให้บริการต่าง ๆ อย่างเบ็ดเสร็จ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ตามกรอบและโครงสร้างตามอำนาจหน้าที่ ภายใต้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผลการศึกษาแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ทุกหน่วยงานควรมีการทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน มีเอกภาพ ซึ่งการจัดโครงสร้างในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเอื้อต่อการให้เกิดสันติสุขในพื้นที่ โดยการนำระบบ “ยุติธรรมเปลี่ยนผ่าน” มาใช้ในพื้นที่ ทั้งนี้จะต้องมีการแยกประเด็นการนำความในมาตรา 21 (การอบรมแทนการฟ้อง) มาบังคับใช้ร่วมกับระบบยุติธรรมเปลี่ยนผ่าน ทั้งด้านระบบนิติรัฐ การสร้างความเข้าใจ การสร้างการยอมรับหรือความเชื่อมั่นให้ประชาชน เพื่อนำสู่สันติสุขอย่างแท้จริง

2. การส่งเสริมบาทบาทอาสาสมัครและเครือข่ายการอำนวยความเป็นธรรมให้ประชาชนในระดับพื้นที่

3. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้ประชาชนที่หลากหลายช่องทางและสะดวก

4.การจัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและการให้บริการประชาชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความเป็นธรรมที่สำคัญร่วมกัน เช่น ของกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และสภาทนายความในพื้นที่

5. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้นำศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

6. การให้ความสำคัญการหน่วยปฏิบัติระดับอำเภอเพราะใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่ง ศอ.บต. มีบัณฑิตอาสาเป็นตัวแทนในระดับหมู่บ้านด้วย ละจะต้องมีการติดตาม การประเมินผล และการมอบบทบาทและภารกิจให้หน่วยปฏิบัติที่ชัดเจน

สรุป

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4) ศึกษาแนวทางการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การวิจัยแบบผสม ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1,061 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้คือ

ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และผู้นำภาคประชาชน จำนวน 15 คนโดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ระดับการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอำนวยความเป็นธรรมได้แก่ นโยบายรัฐบาล การเมือง คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ การสื่อข้อความ การบังคับใช้กฎหมาย ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ เศรษฐกิจและสังคม

ปัญหาของการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดตามงาน สำหรับแนวทางในการพัฒนาการอำนวยความเป็นธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการนิเทศงานด้านการอำนวยความเป็นธรรมในพื้นที่ ผู้นำควรให้ความสำคัญ การสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวทางในการอำนวยความเป็นธรรมที่สำคัญ ได้แก่การบูรณาการทุกภาคส่วนและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการรายงานความคืบหน้าให้ประชาชนผู้รับบริการทราบเป็นระยะ ๆ การปราบปรามการทุจริตคอรัปชั่นอย่างเข้มงวดมากขึ้น การลงโทษข้าราชการที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมหรือทำให้เกิดเงื่อนไขที่ประชาชน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรมีการจัดโครงสร้างหน่วยงานที่มีความคล่องตัวและการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีรูปแบบที่ชัดเจน

2. การบูรณาการระหว่าง ตำรวจ ทหาร และพลเรือนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การเสริมสร้างความตระหนักรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงความเป็นธรรมได้มากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงได้โดยสะดวก มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการทำงานเชิงรุก และการพัฒนาองค์กรที่ไม่หยุดนิ่ง

References

Alexander, Ernest R. (1985). “From Idea to Action : Notes For a Contingency Theory of the Policy Implentation Process”. **Administration and Society.** 16, 4 (February).

Anderson, James E. (1975). **Public Policy Making : An Introduction.** 2 rd. ed. New York : Houghton Mifflin Company.

Bardach, E. (1979). **The Implementation Game: What Happens After a Bill Becomes a Law.** Cambridge, MA: MIT Press.

Brown, Ian. (1994). “The Role of Policy Implementation and Its Effect on Policy Outcome” (Online). Available: www.aare.edu.au/94pap/browi94272.text,[2020,June,9]

Cheema, G. Shabbir and Rondinelli, Dennis A. (1983). **Implementation Decentralization Programmes in Asia : LocalCapacity for Rural Development.**Nagoya, Japan : United Nations Center For Regional Development.

Dunn, William N. (1994). **An Introduction : Public Policy Analysis.** Englewood Cliffs : Prentice-Hall.

Dahl, R.A. (1961). **Who Govern Democracy and Power in An American City.** New Haven : Yale University Press.

Edwards, George C. III. (1980). **Implementing Public Policy.** Washington, D. C. : Conggressional Quarterly Press.

Good, C. V. (Ed.). (1973). **Dictionary of education .** 3rd. ed. New York: Mc Graw-Hill.

Gluck , W.F. (2004). **Management.** London : The Dryden Press. Cambridge University.

Hentschel, C. (2007). "Making (In) Visible CCTV"Living Cameras" and Their Objects in a Post-Apartheid Metropolis." **International Criminal Justice Review.** 17 (4) (December 2007): 289-303.

Kelman, Steven. (1984). Using Implementation Research to Solve Implementation, **Problems : The Case of Energy Emergency Assistance. Journal of Policy Analysis and Management 4, 1 (Fall, 1984)** (pp. 75-91). N.p.

Kowalski, J. T. (2003). **Contemporary School Administration: An Introduction.** Sydney : Pearson Education.

Lewin.K. (1988). "Action Research and Minonty Problem". **Journal of Social Issues.** 2, (4) : 34-36.

Lipset, S. M. (1960). **Political Man : The Social Bases of Politics.** New York: Doubleday Press.

Jones, Charles O. (1981). **Public Policy Analysis : An Introduction.** Englewood Cliffs: Prentice - Hall.

Mazmanian, Danial A. and Sabatier, Paul A. (1989). **Implementation Public Policy.** Latham, Malyland : University Press of Amarica, Inc.

Pena, D.C. (2000). "Parent Involvement : Influencing Factors and Implications". **The Journal of Educational Research.**94, (1) :42-54.

Pressman, J. L., and Wildavsky, A. B. (1973). **Implementation**, 2 nd. ed. Berkeley, CA:
University Of California Press.

Sabatier, Paul and Mazmanian, Daniel. (1979). The Implementation of Regulatory Policy (Davis, California: Institute of Governmental Affairs,).**Policy Studies Journal.** 8, (4) : 538-560.

Sebling, Robert H. (1997). The Five – Million Dollar Misunderstand : A Perspective on State Government – University Interorganizational Conflicts. **Administrative Science Quarterly 22, 1977.** (pp..505-523). N.p.

Sindiswa Yvonne Stofile. (2008). **Factors Affecting the Implementation of Inclusive Educationpolicy: A Case Study in One Province in South Africa.** A thesis submitted in Fulfillment of the requirement for a Doctorate in Philosophy in the Faculty of Education, University of the Western Cape.

Sorg, J. D. (1983). "A Typology of implementation of street-level bureaucrats" **Review of Policy Research.** 2, (3) :391-406.

Van Horn, C. E. (1979). **Policy Implementation in the Federal System, National Goals and Local Implementers.** Lexington, MA: Lexington Books.

Van Meter, Donald S. and Van Horn, Carl E. (1975). "The Policy Implementation Process : A Conceptual Framework".**Administration and Society.** 6 (5) : 445 – 486.

Welsh, B. C., and Farrington, D. P. (2004). "Surveillance for Crime Prevention in Public Space: Results and Policy Choices in Britain and America." **Criminology and Public Policy.** (3) (July 2004) : 497-526.